

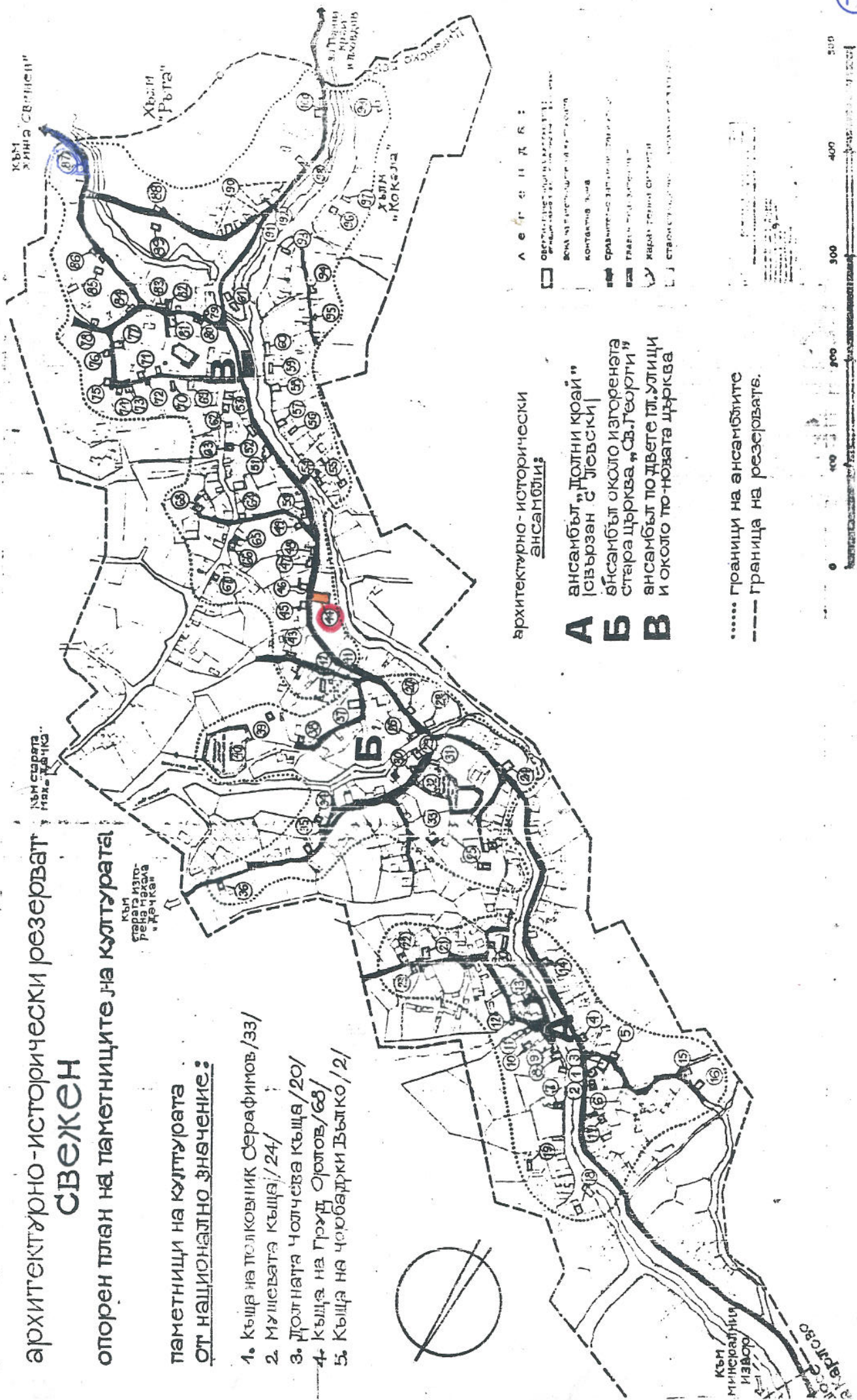
архитектурно-исторически резерват

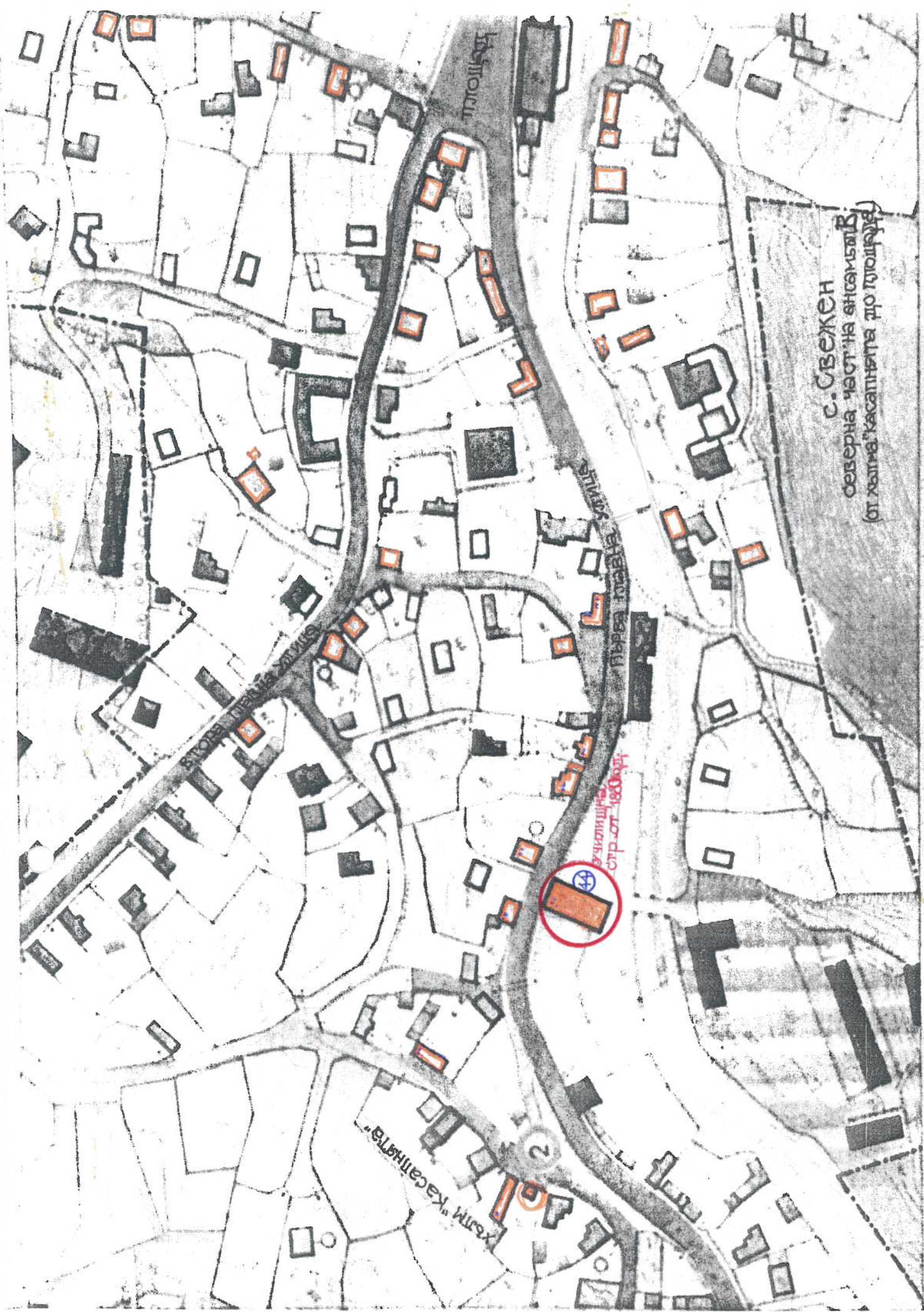
СВЕЖЕН

опорен план на паметниците на културата

паметници на културата
от национално значение:

1. къща на полковник Серафимов /33/
2. Мушевата къща /24/
3. Долната Чолсеза къща /20/
4. къща на Гръц. Орутов /68/
5. Къща на чорбаджии Вълко /2/

с. СВЕЖЕН
сезерна част на ансамбъла
от хълма "Каспанята" до площа

Училище
Стр. от 1800д

Хълм "Каспанята"

Пълен гора

ПЪТОВИ МАРКИ

УЧИЛИЩНА СГРАДА ОТ 1880 ГОД.

нов пл. № 258

Въпросното училище е изградено в Свежен – Аджар в първите години след Освобождението – след масовото опожаряване от турците през лятото на 1877 г. на сградите в центъра и по Главната улица на селището. /Жертва на този пожар става и съществувалото по-рано т.нар. "старо училище" на хълма "Касапнята", при чието унищожаване по местни сведения, загива като главен учител и бащата на известния с героизма си освободител и защитник на българското население в Родопите през 1912 г. полковник Серафимов /.

"Новата" за времето си училищна сграда е замислена и изпълнена като голяма, представителна с външния си архитектурен облик обществена постройка, която би правила чест на всеки по-значителен български град през този строителен период.

Сградата лежи в свободното пространство между Главната улица и реката, като с главната си, входна фасада посреща погледа отдалече при движение от Центъра към "Долния край". Едната ѝ странична фасада лежи на самата улица, а другата е в близост до водното течение и изградения тук мост за преминаване към свободните площи и непосредствената запазена природна среда на югозапад, върху които е организиран летен детски лагер.

С това си местоположение сградата доминира твърде сполучливо в общия архитектурен ансамбъл, като заедно с добре съхранения, сравнително шлътно оформен с традиционни за края на 19 в. къщи от насрещния фронт, представлява основното ядро на архитектурно-историческия ансамбъл на Главната улица в този неин сектор, който е особено важен за цялостния облик на резервата.

Подобна организираща роля в общата улична картина има училищната сграда и при обратното движение – от Долния край към центъра, като този път се възприема задната фасада на училището.

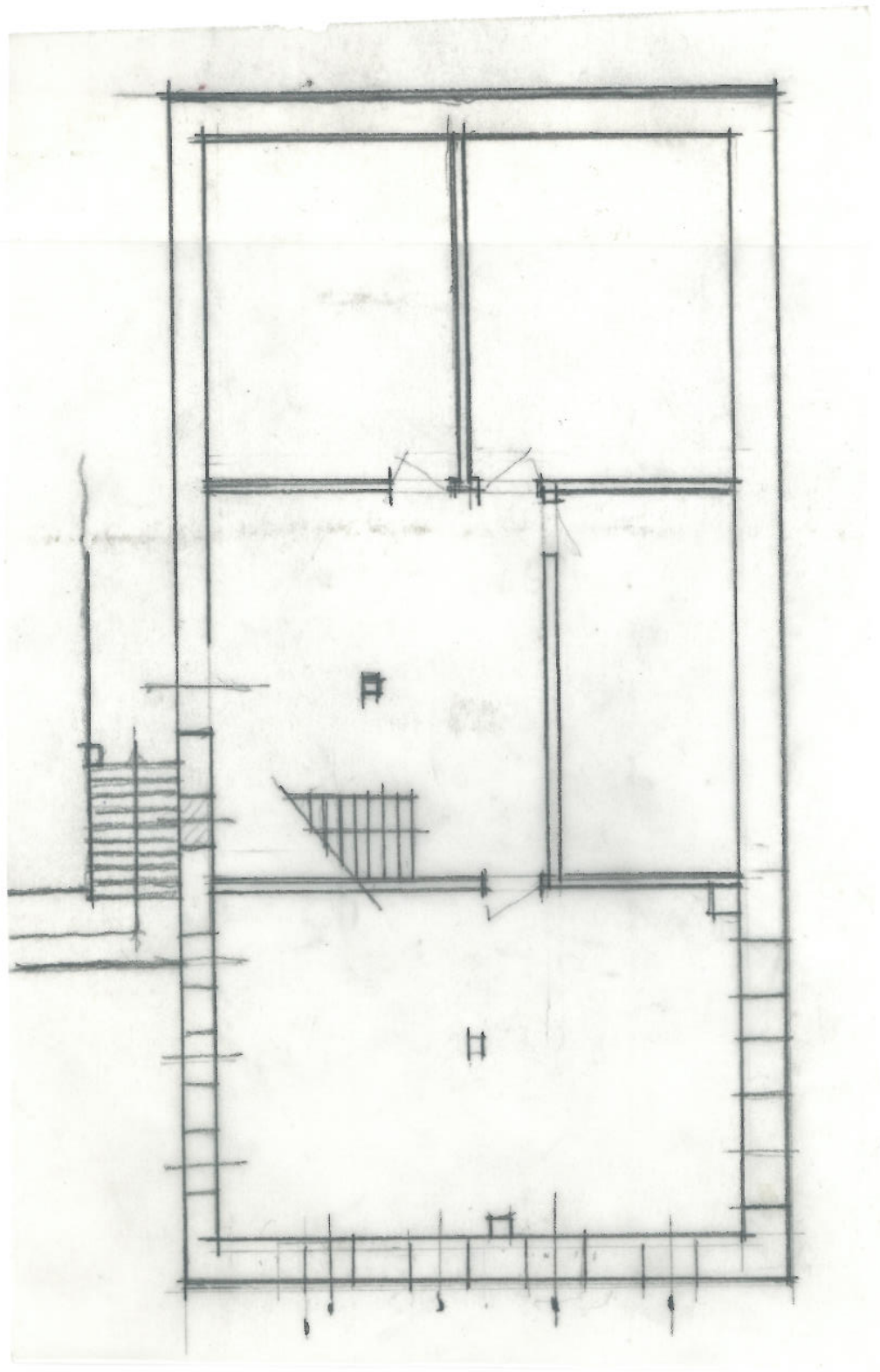
Плановото и пространствено решение на постройката е осовосиметрично. В това отношение тя повтаря масово прилаганата традиционна схема за голямата част от обществените и жилищните сгради от края на Възраждането и първите години след Освобождението.

Във височинна градежът е осъществен на три нива. Над масивното триделно приземие са издигнати два представителни етажа /с обща разгъната застроена площ над 330 м^2 /, с високи, светли класни стаи с различна големина, разположени около централни салони, свързани с "Г"-образна вътрешна стълба. Влизането в сградата е централно-през единствения вход в първия етаж. Този вход е достъпен откъм двора чрез две насрещно разположени външни стълбищни крила. Сегашното решение на входния мотив в етажа е явно резултат на по-късно преизграждане /или преустройство/, така че не е ясно какъв е бил неговият първоначален, оригинален вид. Благоприятно впечатление прави най-вечетъмният, засводен проход към входа в приземието, който можеби е част от първоначалния градеж.

Много добре замислена и професионално изпълнена е архитектурата на външния образ на сградата. Високите и стройни прозорци с дългообазни горни прагове, са групирани в тройки, отговарящи на вътрешните помещения. Подчертано индивидуализирано е решението на главното лице на постройката. То е обрaмчено в ъглите и е маркирано в средата /съответно на салоните/ с две двойки плоски пиластри /със своеобразни бази и полу-капители/, които като "голям ред" преминават през височината на двата етажа. Последните са отделени един от друг с тънък междуетажен корниз. Цялото това грижливо и явно предварително замислено архитектурно-художествено третиране на главното лице на сградата, постигнато единствено с пестеливите средства на разнообразяването в плоскостта на самата стена, както са оформени и ритмично редуващите се полукръгли дъги над всеки един от прозорците, свидетелствува за уелото боравене на създателите на сградата със строителните

похвати и конструктивните решения, характерни за епохата. То намира своя особен израз в конкретния случай в специфичното "контрафорсно" удебеляване на страничните стени към основите /особено на тази в близост до реката/, създаващо впечатлението за подчертана стабилност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Предвид на всичко изложено за индивидуалните качества на обекта и ролята му в уличната картина и в архитектурно-историческия резерват като цяло, предлагаме училищната сграда от 1880 год. в Свежен да бъде обявена за паметник на културата от местно значение - в ансамбъл.

с. СВЕЖЕН

УЧИЛИЩНА СГРАДА от 1880 год.

НОВ ПЛ. № 258

Общ вид на училището в ансамбъла на Главната
улица/заедно със запазените старинни къщи от насрещния
неин фронт/

НИПБ - 16133 / 14

УЧИЛИЩНА СГРАДА ОТ 1880 ГОД.

нов пл. № 258

Въпросното училище е изградено в Свежен – Аджар в първите години след Освобождението – след масовото опожаряване от турците през лятото на 1877 г. на сградите в Центъра и по Главната улица на селището. /Жертва на този пожар става и съществувалото по-рано т.нар. "старо училище" на хълма "Касапнята", при чието унищожаване по местни сведения, загива като главен учител и бащата на известния с героизма си освободител и защитник на българското население в Родопите през 1912 г. полковник Серафимов /.

"Новата" за времето си училищна сграда е замислена и изпълнена като голяма, представителна с външния си архитектурен облик обществена постройка, която би правила чест на всеки по-значителен български град през този строителен период.

Сградата лежи в свободното пространство между Главната улица и реката, като с главната си, входна фасада посреща погледа отдалече при движение от Центъра към "Долния край". Едната ѝ странична фасада лежи на самата улица, а другата е в близост до водното течение и изградения тук мост за преминаване към свободните площи и непосредствената запазена природна среда на югозапад, върху които е организиран летен детски лагер.

С това си местоположение сградата доминира твърде сполучливо в общия архитектурен ансамбъл, като заедно с добре съхранения, сравнително плътно оформен с традиционни за края на 19 в. къщи от насрещния фронт, представлява основното ядро на архитектурно-историческия ансамбъл на Главната улица в този неин сектор, който е особено важен за цялостния облик на резервата.

Подобна организираща роля в общата улична картина има училищната сграда и при обратното движение – от Долния край към центъра, като този път се възприема задната фасада на училището.

Плановото и пространствено решение на постройката е осовосиметрично. В това отношение тя повтаря масово прилаганата традиционна схема за голямата част от обществените и жилищните сгради от края на Възраждането и първите години след Освобождението.

Във височина градежът е осъществен на три нива. Над масивното триделно приземие са издигнати два представителни етажа /с обща разтътната застроена площ над 330 м²/, с високи, светли класни стаи с различна големина, разположени около централни салони, свързани с "Г"-образна вътрешна стълба. Влизането в сградата е централно-през единствения вход в първия етаж. Този вход е достъпен откъм двора чрез две насрещно разположени външни стълбищни крила. Сегашното решение на входния мотив в етажа е явно резултат на по-късно преизграждане /или преустройство/, така че не е ясно какъв е бил неговият първоначален, оригинален вид. Благоприятно впечатление прави най-вече тъмният, засводен проход към входа в приземието, който можеби е част от първоначалния градеж.

Много добре замислена и професионално изпълнена е архитектурата на външния образ на сградата. Високите и стройни прозорци с дългообазни горни прагове, са групирани в тройки, отговарящи на вътрешните помещения. Подчертано индивидуализирано е решението на главното лице на постройката. То е обрaмчено в ъглите и е маркирано в средата /съответно на салоните/ с две двойки плоски пиластри /със своеобразни бази и полу-капители/, които като "голям ред" преминават през височината на двата етажа. Последните са отделени един от друг с тънък междуетажен корниз. Цялото това грижливо и явно предварително замислено архитектурно-художествено третиране на главното лице на сградата, постигнато единствено с пестеливите средства на разнообразяването в плоскостта на самата стена, както са оформени и ритмично редуващите се полукръгли дъги над всеки един от прозорците, свидетелствува за уелото боравене на създателите на сградата със строителните

похвати и конструктивните решения, характерни за епохата. То намира своя особен израз в конкретния случай в специфичното "контрафорсно" удебеляване на страничните стени към основите /особено на тази в близост до реката/, създаващо впечатлението за подчертана стабилност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Предвид на всичко изложено за индивидуалните качества на обекта и ролята му в уличната картина и в архитектурно-историческия резерват като цяло, предлагаме училищната сграда от 1880 год. в Свежен да бъде обявена за паметник на културата от местно значение - в ансамбъл.

